

Δὲν ξαίρω πῶς δὲν τὴ χτυπήσαμε κιάλας. Στεκόταν ἀνάμεσό μας, ἔστρεφε τὸ κεφάλι πότε δῶ, πότε κεῖ, καὶ ἄκουγε τίς βροσιές μας. "Ὅμως ἐμεῖς ὅλο καὶ μὲ πιδὶ μεγαλύτερη λύσσα τὴν σκεπάζαμε μὲ τὸ δόροβορο καὶ τὸ φαρμάκι τῶν λόγων μας.

Τὸ πρόσωπό της εἶχε γίνει σὰν τὸ πανί. Τὰ μάτια της, πού μιὰ στιγμή πρωτύτερα χαμογελοῦσαν ἔτσι εὐτυχισμένα, εἶταν ὀρθάνοιχτα. Τὸ στήθος της ἀνάσαινε βαριά. Τὰ χεῖλιά της ἔτρεμαν.

Καὶ μεῖς τὴν εἶχαμε περικυκλώσει καὶ τὴν ἐκδικιόμαστε γιὰ ὅ,τι μᾶς εἶχε κλεμμένο. Εἶτανε κατιτὶ δικό μας, τῆς εἶχαμε δώσει ὅ,τι εἶχαμε πιδὶ πολὺτιμο· καὶ μολονότι αὐτὸ τὸ πιδὶ πολὺτιμο δὲν εἶτανε παρὰ τὰ ψίχουλα τοῦ ζητιάνου — ὅμως ἐμεῖς εἴμαστε εἰκοσιέξη καὶ αὐτὴ εἶταν ἡ μιὰ, καὶ γι'αὐτὸ καμιά τιμωρία δὲν εἶταν ἀρεκτὴ γιὰ νὰ ξεπλύνει τὸ κακὸ πού μᾶς εἶχε κανομένο. "Α, πῶς τῆς τὸ ξεπληρώσαμε...

Ἐκείνη ὅμως ἔμενε βουβή, μᾶς κοιτοῦσε πάντοτε μὲ σαστισμένα μάτια καὶ ἔτρεμε σὰ νᾶξε πυρετό.

Γελούσαμε, ξεφωνίζαμε, μουγκρίζαμε... Στίς φωνές μας εἶχανε μαζευτεῖ καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὸ σπίτι... Ἐνῶς ἀπὸ μᾶς τράβηξε τὴν Τάνια ἀπὸ τὸ μανίκι τῆς πόλκας τῆς...

"Ἀξαφὰ τὰ μάτια της πήρανε μιὰ παράξενη λάμψη πού λές καὶ πετούσανε σπιδες· ἐσήκωσε σιγά τὰ χεῖριά της στὸ κεφάλι της καί, σιγουρίζοντας τὰ μαλλιά της, μᾶς εἶπε μὲ δυνατὴ, μὰ ἥσυχη φωνὴ καταπρόσωπο :

"Αἱ, ἄλλοι φυλακισμένοι!..."

Κι ὅρμησε μεμιάς καταπάνω μας, σὰ νὰ μὴ βροσκώμαστε κεῖ καὶ τῆς κλείναμε τὸ δρόμο. Καὶ τὸντι, κανέναν δὲν τὴν ἐμπόδισε.

"Ὅτ' ἂν πιά εἶχε βγεῖ ἀπὸ τὸν κύκλο μας, μᾶς φώναξε, δίγως νὰ γνωίσει νὰ μᾶς κοιτάξει, μὲ δυνατὴ φωνὴ καὶ μὲ ἀνείπωτὴ καταφρόνια :

"Αἱ... βρωμιαραῖοι... παλιόσκυλα!..."

Κ' ἔφυγε.

"Ὅμως ἐμεῖς μέيناμε ἀσάλευτοι στὴ νέση τῆς αὐλῆς, μὲς τίς λάσπες καὶ τὴ βροχή, κάτω ἀπὸ τὸ σκοτεινὸ καὶ ἀνήλιαγο οὐρανό... Ὑστερὰ φύγαμε καὶ μεῖς καὶ ξαναγυρίσαμε στὴν ὕγραύ μας, πέτρινη σπηλιά. "Ὅπως καὶ πρίν, ὁ ἥλιος καὶ τὴν ὥρα ποτὲ δὲν κοιτοῦσε στὰ παράθυρά μας μέσα, καὶ οὔτε καὶ ἡ Τάνια ξανάρθε ποτὲ σὲ μῆς κεικάτω...

ΕΛΑ ΣΤΗΝ ΚΑΜΑΡΑ ΜΟΥ ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ

"Ελα στὴν κάμαρά μου, ἀγαπημένη!
Τόσον καιρὸ γιὰ σένα τὴ στολίζω·
στὴν κάθε της γωνιά σὲ ἱστορίζω.
Εἶναι Ἐκκλησιά πού ἕνα θεὸ προσμένει...
Γυμμένο στάνθογαλι μου, πεθαίνει
χλωμὸ τὸ κρίνο πού γιὰ σὲ ἔχω κόψει.
"Ελα στὴν κάμαρά μου, ἀγαπημένη...
Χρόνια καὶ χρόνια ἐδῶ σὲ ἀκαρεράω!
Γιὰ σένα στᾶταχτα μαλλιά ἔχω βάνει
ἀπὸ ἄλκα τριαντάφυλλα στεφάνι.
Γίνε μου Θεός — καὶ θῆμα πού ζητάω!
Γιὰ σὲ φυλάω τὴν πόρτα μου ἀνοιγμένη,
Ελα στὴν κάμαρά μου, ἀγαπημένη!

ΜΠΡΟΥΣΣΟΣ

11

Ἡ ἐποχὴ ὅταν μέσα στὴ Βουλὴ συνεχρόνιζαν ὁ Δεληγιώργης, ὁ Λοιμάρδος, ὁ Ἰακωβάτος καὶ ὁ Τρικούρης, σκάνθηκε — ὅσο ἄφανε ἢ καθαγέβουσα — ἡ ἀργυρὴ ἐποχὴ τῆς νεο-ελληνικῆς ρητορικῆς. Ἀπὸ τότες δυν. ἔβγαλε τὸ ἔθνος κανένα ὑποφερτὸ ρήτορα(1) μὲ τὴ μοναδικὴ ἐξάιρεση τοῦ Βενιζέλου, πού ὅμως τὸν ἀδικεῖ κἀπὼς τὸ χροῖμα τῆς φωνῆς του. Ὡς ἀντίσταθμο πλήθηναν οἱ ἀσυνάρτητοι καὶ οἱ φωνακλάδες. Μέσα στὰ Κούφια Καρύδια σελ. 373 παρουσίασα ἕνα δείγμα τῆς μεταρικουρικῆς ρητορικῆς, κομικὸ πλοκά ἀπὸ ὁποῖα καὶ ἰταλισμούς. Μὰ τὴ σημαίνουν οἱ θεοτοκισμοὶ ἐκεῖνοι μπροστὰ στὸ ἀκόλουθο παράδειγμα τῆς σημερινῆς ρητορικῆς, ἀπὸ ἀγορητὴ πού κατάλληλα θαρρῶ μπορούσε νὰ παρυσυνελιστεῖ Ὁ Ἀσυνάρτητος Ὁποῖος :

«Ἰδιαιτέρων (Sic) δὲ λύτην μοὶ προξενεῖ ὅτι εὐρίσκομαι εἰς τὴν ἀνάγκην ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα πάντες ἀντελήφθητε. Καὶ δὲν εἶναι αὐτὰ κυρίως τὰ ἄρθρα περὶ τῶν ὁποίων ὁμίλησεν ὁ κ. συνάδελφος, διότι αὐτὰ τὰ ἄρθρα ἐν τοῖς πλείστοις ἐνὶ ἄρθρῳ, τὰ ἡπιοῖα προκαλοῦσι συζητήσεις καὶ κρίσεις, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἔχει νὰ ἐπεμβῇ τὸ μέτρον τὸ ὁποῖον εἰσηγοῦμαι ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἀντελήφθητε». («Πατρίς» 11 τοῦ Ἀπριλίου).

Ἀπὸ τέτια παραδείγματα ὑπάρχουν ὀλόκληροι θησαυροὶ ὡς δώσω ἀκόμα ἕνα :

«Οἱ κάτοικοι τῆς περιφερείας παρὰ τῇ ὁποίᾳ ὑφίστανται, μετὰ τῶν ὁποίων ἔχουν ἐνσασκαυθῇ, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ὑφίσταται ἡ ὀντότης (δηλαδή:) τῶν συμφερόντων τούτων». («Νέα Ἡμέρα» 9 τοῦ Ἀπριλίου).

Σὲ τέτια περὶσταση ὁ Ἅγιος Εἰρηναῖος συνήθιζε νὰ ξεφωνεῖ : «Ταῦτα δὲ ὑπὲρ τοῦ ἰοῦ ἰοῦ καὶ τοῦ φεῦ καὶ ὑπὲρ πύσαν τραγικὴν φωνήσιν καὶ σχετλιασμόν».

Πόσος ὁ ξεπεσμός ἀπὸ τὸ Δεληγιώργη καὶ τὸν Γρικούτη !

Ἀλλὰ ἐδῶ ἄς δοῦμε. Ἀραγεσ ἀφτοὶ ἢ καὶ τάχα ὁ Πεινητὴς εἶναι ἡ πιδὶ οἰσιαστικῇ δόξᾳ τοῦ Μεσολόγγου; Τὴ σωστὴ ἀπάντησιν τὴν ἔδωκε ἕνας μαθητὴς. Γιάτ', ὅταν σὲ μιὰ ἐπίσημη ξέτασις τότε ρώτησε ὁ ξεταστὴς τί πρῶτα πρῶτα ἔκαμε ὁτὸν κόσμιο ἔακουσθὸ τὸ Μεσολόγγι, ἀπάντησε ἀδίσταχτα «Τὸ ἀβογοτάρανο!». Καὶ δὲν εἶχε νομίζω ἄδικο τὸ παιδί, γιὰτὶ ὁ Τοικούρης, καθὼς καὶ ὁ Δεληγιώργης, σκόδηναν ἀντιποθητικοὶ σὲ ὄχι λίγους, καὶ ἴσως ἡ ἀντιπάθεια δὲν ἐβλήσανε ἀκόμα τοῦ Παλαιῦ πάλι ἄκουσα νὰν τοῦ νυγτηρίζουνε πῶς ματιοπονάει γράφοντας Δωδεκαλόγους τοῦ Γύφτου ἀντὶς νὰ στιγουργεῖ τὰ δώδεκα συνταγματικὰ ἄρθρα τοῦ υπολσεβιτισμοῦ. Μὰ τὸ ἀβυστάραγο εἶναι σὰν τὸν Ἡράκλῃ πῶς ποτές του τὸ κατηγόρησε ; Μόνῃ ἐξέρεση γνωρίζω ὅταν ἕνας μου φίλος, κομμάδουλος ἐπαγγελματικὸς, ἔφραγε μιὰ βραχὺ ὀλάκαρο σκελλὶ χοντροῦ διπλόσκαλου ἀβογοτάρανο, καὶ τὴ νύχτα, κυνηγημένος ἀπὸ τοῦ κόσμου τὰ τέρατα, ξύπνησε μὲ γοερά ξεφωνητὰ καὶ βαρὺ ὄγκο

(1) Πρῶτο λόγο ἔβγαλε ὁ Σοφοῦλης ὅταν τὴν παρυσυνελιστὴν ἀντιπρόσωπὸν τὸ Βενιζέλο μέσα στὴ Βουλὴ.